

Мулик Тетяна Олексіївна,
*к. е. н., доцент кафедри аналізу та аудиту,
Вінницький національний аграрний університет
м. Вінниця, Україна*

Олійник Олена Олексіївна, бухгалтер
*ДП «Укрдержсанвет завод України» Тульчинська філія
м. Тульчин, Україна*

РОЗВИТОК FINTECH В УКРАЇНІ

У нинішніх реаліях застосування різних інформаційних та цифрових технологій є суцільним трендом для всіх учасників будь-якого ринку, у тому числі й фінансового. За таких умов зростає важливість та збільшується навантаження на вітчизняну та світову фінансові системи. Сучасні економічні системи потребують високоякісної інституціональної структури та розвинутого фінансового сектору.

Розвиток фінансової системи та вдосконалення якості виконуваних функцій відбувається завдяки інноваційним рішенням. Фінансові інновації є актом створення та популяризації нових фінансових інструментів, а також нових фінансових технологій, інститутів та ринків [1].

Бурхливий розвиток технологічних та фінансових інновацій зумовив появу нефінансових компаній, які надають традиційні фінансові послуги (галузь «фінтех» («FinTech» – скорочене від «financial technology», тобто «фінансова технологія»)). У широкому розумінні це поняття означає галузь економіки, яка об'єднує компанії, що використовують новітні розробки для надання якісніших фінансових послуг. У вузькому значенні фінтехами називають самі компанії, які належать до цієї галузі [1].

Як зазначають науковці, активний розвиток фінансових технологій протягом останнього десятиліття обумовлений цілим рядом факторів: втратою довіри клієнтів до банківської системи під час глобальної фінансово-економічної кризи 2008-2009 рр.; підвищенням попиту на зручні та доступні фінансові послуги; поширенням мобільного Інтернету, що дозволяє клієнту самостійно визначати час та спосіб платежу; прагненням до інновацій у численного покоління міленіалів (за прогнозами до 2030 року буде припадати 75% працюючого населення), що становлять значну частину клієнтської бази і є потужним каталізатором змін у фінансовому секторі; поступовою адаптацією банківського законодавства [2].

Разом з тим, необхідно зазначити, що процеси FinTech мають вікову історію (табл.1).

Нині в Україні розвивається ціла низка напрямів FinTech: фінанси та інвестування (альтернативне фінансування (краудфандінг, p2p, p2v); діджиталізація (фінансування); операційний та ризик менеджмент (докризовий, посткризовий); платежі та інфраструктура (мобільні платежі, сервіси переводу

грошей); безпека даних (аналітика, безпека); інтерфейс споживача; RegTech (регулятивні технології); InshurTech (технології у страхуванні); управління персональними фінансами та добробутом (Wealth Tech) [1].

Таблиця 1

Еволюція розвитку FinTech [1]

Період	1866 – 1967	1967 – 2008	2008 – до сьогодні	
Епоха	<i>FinTech 1.0</i>	<i>FinTech 2.0</i>	<i>FinTech 3.0</i>	<i>FinTech 3.5</i>
Географія	Глобальна/розвинуті країни	Глобальна/розвинуті країни	Розвинуті країни	Країни з ринками, що формуються (Emerging)/ Країни, що розвиваються (Developing)
Ключові елементи	Інфраструктура /комп'ютеризація	Традиційні / Internet	Мобільні пристрої/ Start-ups / Нові учасники	
Зміни	Зв'язки	Цифровізація	2008 фінансова криза/ смартфони	Переваги мобільності
Приклади	Трансатлантичний кабель (1866), телекс (1966)	Перший АТМ (1967), SWIFT (1973), Online-банкінг (1983-1985) Internet / Dot.Com бульбашка (1999)	Впровадження iPhone (2007), BitCoin (2009)	MyBank, WeBank (2015) Китайські Online банки без фізичних відділень

FinTech відкриває величезні можливості для всіх суб'єктів фінансової сфери. Він забезпечує клієнтам зниження витрат, платежі в реальному часі, більш широкий вибір послуг та більшу зручність. FinTech може сприяти розширенню доступу до фінансування для фізичних осіб, малих та середніх підприємств, недостатньо охоплених фінансовими послугами.

Розкриваючи позитивний вплив фінансових технологій для всіх його суб'єктів, дослідники відзначають такі їх перевагами: наявність нових ідей і проектів; можливість більш швидкого реагування на випуск нових продуктів та надання більш релевантних послуг; більш високий рівень зручності послуг, що надаються клієнтам; потенційне покращення сервісів, зниження вартості, підвищення ефективності, прозорості; залучення нових клієнтів; перехід від монопродуктів для клієнтів, не охоплених банками, до продукування мультипродуктів; можливість надання нових додатків або безпосередньо клієнтам, або у партнерстві з традиційними фінансовими установами [3].

Поряд з вищезазначеними перевагами, використання фінансових технологій має ряд недоліків: недостатній рівень нормативного регулювання внаслідок використання фінтех-компаніями відмінних від традиційних установ бізнес-моделей; спонтанність прийняття рішення споживачами онлайн-послуг; обмеженість доступу з огляду на певний рівень вмінь та наявності гаджетів у

користувачів для здійснення онлайн-операцій [3].

Для забезпечення ефективного функціонування фінтех-екосистеми, необхідна реалізація скоординованих заходів:

1. Дотримання збалансованого підходу у сфері державного регулювання ринку фінансових технологій. З одного боку, завданням держави є створення сприятливого середовища для розвитку інновацій, з іншого – здійснення контролю та мінімізація ризиків, пов'язаних з функціонуванням фінтех ринку.

2. Запровадження відкритого банкінгу через затвердження норм європейської директиви PSD2 в Україні.

3. Сприяння процесу кооперації банків і фінтех компаній на основі залучення до аутсорсингу фінтех компаній.

4. Підвищення рівня фінансової грамотності населення, що базується на простоті і доступності подання інформації, ергономічних і дизайнерських рішеннях, реалізації елементів штучного інтелекту, розвитку роботизованого консультування і машинного навчання у фінансовій сфері.

5. Формування кадрового потенціалу, що передбачає забезпечення в майбутньому доступу до фахівців, що володіють ключовими для фінтех галузі компетенціями, створення привабливої системи освіти, а також проведення сприятливої імміграційної політики [4].

Отже, вітчизняна FinTech галузь перебуває на стадії становлення і значно поступається західним країнам, що пояснюються вище зазначеними причинами. Подальший розвиток вітчизняного сектору FinTech з розширенням доступу до фінансових послуг потенційних клієнтів є важливим фактором сприяння фінансовій інклюзивності. Для ефективного та безпечного функціонування і розвитку цифрових фінансових технологій необхідно дотримання грамотного і системного підходу з боку держави щодо правового регулювання сфери FinTech; запровадження відкритого банкінгу через затвердження норм європейської директиви PSD2 в Україні; сприяння процесу кооперації банків і фінтех компаній на основі залучення до аутсорсингу фінтех компаній; підвищення рівня фінансової грамотності населення, що базується на простоті і доступності подання інформації; формування компетентного кадрового потенціалу у сфері FinTech.

Список використаних джерел:

1. Поченчук Г. М. *FinTech в структурі фінансової системи. Глобальні та національні проблеми економіки*. 2018. № 21. С. 49–55.

2. Калашнікова Т.В. *Ринок фінансових технологій: стан та перспективи розвитку. Глобальні принципи фінансового, облікового та аналітичного забезпечення аграрного сектора економіки: матеріали Міжнар. наук.-практ. конф. Вип. 1. Харк. нац. аграр. ун-т. Харків: ХНАУ, 2018. С. 159- 162.*

3. Калашнікова Т.В., Самохіна С.А. *Розвиток ринку фінансових технологій в Україні як фактор сприяння фінансовій інклюзивності. Вісник ХНАУ ім. В.В. Докучаєва. Серія Економічні науки*. 2018. № 3. С. 201–210. 12.

4. Шевченко О. М., Рудич Л. В. *Розвиток фінансових технологій в умовах цифровізації економіки України. Ефективна економіка*. 2020. № 7. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8053>. DOI: 10.32702/2307-2105-2020.7.61